

Barnehagen i skogen

Barnehagen i skogen er en studie av en aktivitetsbarnehage hvor utforskning av naturen og nærområdene er et bærende element i barnas hverdag.

Barnehagen er plassert på en naturtomt som er regulert til barnehageformål vest i Molde kommune. Prosjektet søker å bevare områdets karakter og identitet som naturområde også etter at barnehagen er utbygd.

EN LAVTERSKELEL NATURBARNEHAGE

Naturen er et eldorado for barn til utforskning, oppdagelse, fysisk utfoldelse og lek. Barn lærer tidlig å mestre utfordringer gjennom lek i naturen. Naturen byr på en mangfoldighet som ingen menneskeskapt struktur kan måle seg med.

For noen tiår siden var det vanlig at barn lekte alene i skogen. I nyere tid har frykten for skogen vokst både hos barn og foreldrene deres. Økende utrygghet hos barna kan føre mindre bruk av naturen. I følge forsker Margrete Skår (Norsk institutt for naturforskning) er det historisk nytt at norske barn ikke vokser seg inn i naturen.

Samtidig er det en tendens at barn og unge oppholder seg mer innendørs og er mindre fysisk aktive enn de var for noen år siden. Norsk kiropraktorforening alarmerte nylig om en utvikling hvor stadig flere barn i barnehagealderen må behandles av kiropraktor for typiske voksentmerter som vond rygg og stiv nakke som er forårsaket av mye stille-sittende aktivitet. Fysisk aktivitet i ung alder virker også forebyggende på kroniske helseskader senere i livet.

"I grove trekk har barns aktivitet endret seg fra å være mer fysisk krevende og fra å foregå mye utendørs til å være mindre fysisk krevende og oftere innendørs. Det er derfor mer aktuelt nå enn før at barna kommer seg ut."
Torbjørn Lundhaug, spesialist på barnehagebarn, HIB

Barnehagen i skogen skal representere en tilvenning for barna til å være ute i naturen og utforske denne. Barnehagen ligger i en liten skog i et boligområde, hvor synslinjer mot byen og den omkringliggende bebyggelsen skaper følelsen av trygghet. Bygningsmassen skal gi de fysiske rammene for å være et utgangspunkt for å utforske naturen, men barnehagen inneholder et innendørs tilbud som er sammenliknbar med vanlige barnehager slik at barnehagen kan ivareta barns utvikling også på områder som ikke knyttes til naturen.

DET SELVSTENDIGE BARNET

Frihet til å følge sine egne interesser og mulighet til å ta egne initiativ er viktig for at barn skal utvikle selvstendighet og ha en best mulig opplevelse av barnehagen.

Barns fysiske aktivitet er i dag i stor grad stor grad organisert og styrt av voksne. Barnas menneskeskapt lekemiljø er underlagt strenge sikkerhetskrav. Overbeskyttende miljøer reduserer kvaliteten på leken.

Naturen gir rom for uorganisert og egeninitiert lek. Barn må bruke kreativiteten sin for å bruke naturen som lekeapparat. Dette styrker barnas evne til kreativ tenkning. Barn lærer å gjøre selvstendige vurderinger av risikoen i aktiviteten. Elementer av risiko er en viktig del av barns mestingsbygging.

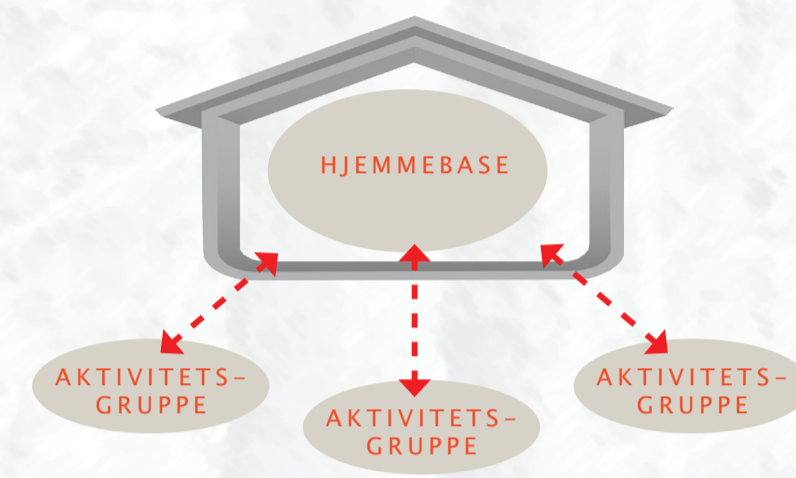
I Barnehagen i skogen er det vektlagt å skape en innendørs og utendørs atmosfære som ikke skal være sterkt styrende for barnas aktivitet, men oppmuntre til spontanitet og gi valgmuligheter.

ORGANISERING

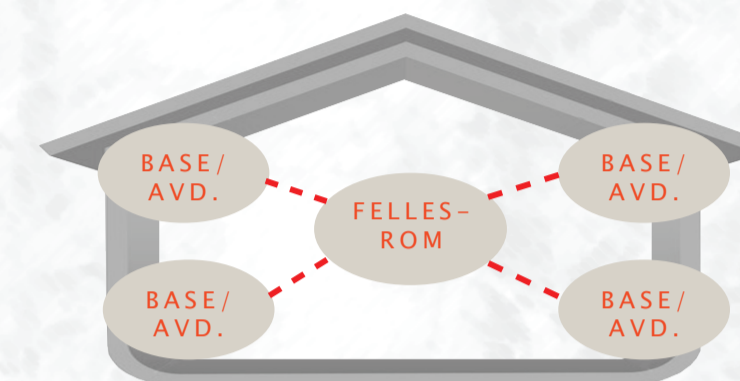
Barnehagen er tenkt organisert med aktivitetsgrupper hvor noen grupper er utendørs store deler av dagen og noen grupper som er mer inne. Barna skal så langt det er praktisk mulig gis mulighet til å velge hvorvidt de vil delta i ute-grupper eller innegrupper.

På den måten kan barnehagen være et tilbud som også appellerer til foreldre som i utgangspunktet ikke ville ha valgt å la sine barn gå i en ren friluftsbarnehage. Undersøkelser har vist at foreldre som har barn i naturbarnehager hadde en sterkere tilknytning til naturen en gjennomsnittet ved at de var mer ute i naturen på fritiden og flere enn hadde medlemskap i friluft- eller miljøvernorganisasjon. Det er derfor mindre sannsynlig at barn som er lite i naturen på fritiden vil gå i en ren naturbarnehage.
(Kilde: "Bevisste, fornøyde og engasjerte foreldre" Emilsen og Lysklett 2004)

Barnehagen er dimensjonert for 72 storbarnekvivalenter, som i praksis vil tilsvare ca 56 barn.

Organiseringsprinsipp for barnehagen i skogen

Tradisjonell struktur med dedikerte base/avdelingsareal i barnehagen

HVORDAN KAN EN DAG I BARNEHAGEN SE UT?

Barna leveres i hjemmebasen. Her kan de ha en felles samlingsstund og havregrøten serveres fra kjøkkensonen. Barna deles etter hvert inn i de ulike aktivitetsgruppene. En gruppe skal kanskje utforske nærområdet og lete etter materiale til sine kunstverk som de senere skal foredle i trehytten. En annen gruppe skal utforske et av de nærliggende naturområdene, for eksempel langvannet, hvor en lav og bålplate kan etableres. En tredje gruppe skal hovedsakelig være i hjemmebasen. Barna velger hvilken gruppe de vil være i. På slutten av dagen samles barna igjen i hjemmebasen hvor de leker og utveksler dagens begivenheter.

Barna gis så langt det er mulig valg om de ønsker å være i gruppene som driver med aktiviteter innendørs, i nærområdet eller som skal på utfarter

NATURENS EFFEKT PÅ BARNES UTVIKLING

Undersøkelser har vist at naturen har positive effekter på barnas konsentrasjonsevne, kreativitet og sosiale utvikling. Barn som er mye ute i naturen har de beste muligheter til å utvikle gode motoriske ferdigheter. Naturen inneholder alle nivåer av utfordringer og det ujevne underlaget i naturen styrker barnas balanse. Opplevelser i naturen gir dem god sanse trening.

Barn med relasjoner til naturelementene har også en større forståelse for miljøproblemer verden står overfor. Barn som har gått i naturbarnehager er mer miljøbevisste, og har større bevissthet rundt hvordan mennesket påvirker naturen. (Kilde: Oppvekst med levende læring, Marianne Leisner/Nils Eiby-Ernst, Danmarks Pædagogiske Universitetsskole)

"Lek på egen hånd i skogen har positiv innvirkning på barnas identitetsutvikling, deres motoriske utvikling og mestring, og de blir mer selvstendige og kreative."
Margrete Skår, Norsk institutt for naturforskning

NATURENS EFFEKT PÅ BARNES HELSE

En rekke studier viser at naturen har en målbart helsefremmende effekt på menneskers helse. Barn som har tilgang til naturen opplever ofte mindre stress og har mildere symptomer på astma og ADHD. Fysisk aktivitet på ujevnt underlag styrker barnas benbygging.

"Studies shows that children exhibit significant improvements in their psychological and physiological health when they interact with plants. It also shows that children function better cognitively and emotionally in green environments."
Matthew Silverstone, "Blinded by Science"

BEGREPSFORKLARING

I litteraturen om barnehagens fysiske miljø er det gjerne ønskelig å sortere typen barnehage etter begreper som avdelingsbarnehage, basebarnehage, sonebarnehage, aktivitetsbarnehage, friluftsbarnehage osv. Begrepene brukes imidlertid ikke entydig. Eksempelvis brukes basebegrepet normalt på barnehager som har et mindre dedikert areal til mindre grupper. Det finnes imidlertid eksempler på barnehager som har småbarnbaser med opptil 30-40 barn og storbarnbaser med opptil 70-80 barn (Kilde: Første steg, februar-mars 2010, Randi Evenstad). Basene er da inndelt i mindre grupper, men disponerer ikke nødvendigvis et eget areal. Barnehagen i skogen kan således defineres som en basebarnehage med en storbarnbase med ca 34 barn og en småbarnbase med ca 16 barn. Oppgaven bruker begrepet hjemmebase, men dette har like mye med at barnehagen anses som en base for utforskning av nærområdet.

Aktivitetsbarnehager kjennetegnes ved at det er aktivitetene som er det bærende strukturelementet i barnas hverdag og hvor det ikke nødvendigvis er faste grupper/avdelinger. En naturbarnehage kan defineres som en barnehage som vektlegger verdien av kontakt med naturen og mye uteliv.
(Kilde: Natur-, friluft- og gårdsbarnehager, Rapport 8/2011 Høgskolen i Hedmark)

Barnehagen i skogen er en krysning av en naturbarnehage og en aktivitetsbarnehage, men har en fast base for de minste barna. Fra mitt ståsted er det imidlertid mindre viktig at barnehagen gis en klar typologi. Elementer fra ulike tradisjoner er hentet for å gi barna best mulig rammer for friere bevegelse og valgfrihet, samt ivareta behovet for trygghet for de minste barna.

Eksteriørperspektiv - sett fra sørvest

Interiørperspektiv - hjemmebasen